

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників міжнародної
науково-практичної конференції:

**«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
У ХХІ СТОЛІТТІ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ
НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

5–6 червня 2020 року

Київ
2020

УДК 159.9+37.01«20»(063)

П 86

Психологія та педагогіка у ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 5–6 червня 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. – 176 с.

УДК 159.9+37.01«20»(063)

П 86

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Психологія та педагогіка у ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріал и подаються в авторські й редакції.

© Колектив авторів, 2020

© Київська наукова організація педагогіки та психології, 2020

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Проблематика гендеру все частіше виникає серед професій стереотипно визначених статей. Натомість, в на наш час межі між традиційно «чоловічими» та «жіночими» видами професійної діяльності стають прозорими, – теоретично кожен може сам обирати собі будь-який фах. Тому не дивно, що на сьогодні майже в будь-якій сфері діяльності існують представники обох статей. Згідно з великою кількістю гендерних досліджень та змінами в Законодавстві нашої країни, можемо бачити як швидко зросла кількість жінок в МВС, ЗСУ та ДСНС. Жінки, які вступають до служби цивільного захисту тепер працюють рятувальницями та займають керуючі посади пліч-о-пліч з чоловіками.

Проте, як і в будь-якій іншій професійній діяльності, важливим є розвиток особистості, що підтримується матеріальними та психологічними засобами для існування. Від цього залежить ефективність професійної діяльності, яка можлива при наявності у працівника відповідної мотивації, а також бажання працювати. У зв'язку з чим, можемо підкреслити, що треба враховувати зацікавленість людини у можливостях самореалізації та робити особливий акцент на мотивації.

Серед наукової літератури існує широке коло досліджень мотивації та її вплив на успіх виконання майже будь-якої діяльності. Мотивація, серед психологів, розглядається як комплексний феномен, що є пов'язаним з когнітивною, емоційною та вольовою сферами особистості. В науці широко вивчаються особливості формування та проявів мотивів, роль психологічних «мотиваторів» у мотиваційному процесі, які і визначають вибір поведінки. Вивчення гендерної психології доводить, що з точки зору особистісних характеристик суб'єкта мотиваційні показники будуть відрізнятися. Тому важливим є виділити, які основні гендерні особливості мотиваційної сфери існують.

Поняття «мотивації» в сучасній психології, окрім звичного терміну розуміється двозначно: як система факторів, що детермінує поведінку (потреби, мотиви, цілі, наміри, прагнення ті ін.), та як характеристика процесу, який стимулює та підтримує поведінкову активність на певному рівні. [4] Зрозумілим є також, що позитивна мотивація активує здібності людини та звільняє її потенціал, натомість негативна – загальмовує прояв здібностей і перешкоджає досягненню цілей діяльності.

Основними факторами, які визначають рівень мотивації є:

1. Прагнення досягти високих результатів;
2. Прагнення робити все краще;
3. Підвищення складності завдань та намагання їх виконати;
4. Прагнення до самовдосконалення. [2]

Згідно з теорією Девіда Макклелланда, на поведінку людини впливають три групи потреб вищих рівнів: успіх (досягнення), причетність (співучасть) та влада. Всіх їх можна віднести до будь-якої з потреб за ієрархією А.Маслоу, що спонукають людину до дії та визначають три основні групи мотивів, такі як:

1. Мотивація досягнення;
2. Мотивація афіліації;
3. Мотивація влади [5].

Гендерні дослідження мотивації досягнення, які проводила Бендас Т.В. вказують, що для підвищення мотивації чоловікам потрібна інтелектуально-лідерська стимуляція. Натомість, жінки орієнтовані на соціальні стимули (пов'язані з прийняттям групи, тобто мотивацією афіліації). Завдяки дослідженням, проведеним за методикою ТАТ, Д. Верофф та В. Монеган було відмічено, що мотиваційний профіль пов'язаний зі статтю людини. Результати дослідження показали, що жінки демонструють високу мотивацію досягнень, якщо на малюнку зображено чоловіків, і навпаки – якщо зображено жінку. Ці дослідження допомогли довести феномен страху перед успіхом серед жінок, який був відкритий у 1968 році Мартіной Хорнер. Інша назва цього феномену мотив уникнення успіху. Методика, яку створила М. Хорнер, доводила, що чоловіки, відчуваючи успіх у справі, більш схильні до відчуття позитивних емоцій. Тоді як жінки, були занепокоєні наслідками свого професійного успіху. Вони відчували страх перед втратою жіночності, осудом близьких або можливим погіршенням взаємин із ними. [1]

Згідно з дослідженнями Є.П. Ільїна мотиваційні сфери поділяються на зовнішню та внутрішню організовану мотивацію. Зовнішню організована мотивація є процесом формування мотиву, що відбувається під зовнішнім впливом (тобто наказом, розпорядженням чи порадою). Внутрішню організована мотивація є процесом який формує мотив під впливом якоїсь потреби, та без стороннього втручання. Таким чином, Ільїн вказує, що перший тип мотивації більш

характерний жінкам, а другий – чоловікам. Це пояснюється тим, що чоловіки зазвичай виходять з розуміння сенсу та особистого значення у визначенні своїх дій [3].

Варто відмітити, що Є.П. Ільїн також виділив наступне, щодо прояву мотивації досягнень та афіліації у чоловіків та жінок. По-перше, жінки більше мотивовані на досягнення результату, а чоловіки – на вдосконалення та змагання. По-друге, жінки мотивовані на емоційне прийняття. По-третє, жінки і чоловіки мають майже однаковий рівень мотивації, але реалізують його в різних видах діяльності.

Що стосовно мотивації домінування або влади, згідно з дослідженнями вчених (Р. Кристи и Ф. Гейса) можна відмітити, що стереотипно чоловіки більш схильні до прояву домінантної поведінки. Проведені дослідження вказують на те що молоді чоловіки схильні проявляти певний цинізм, брехню з наміром отримати свою користь. Це може вказувати на спроби маніпулювати оточенням [1].

Аналіз досліджень мотиваційної сфери гендерних особливостей дозволив виявити фактори та умови, психологічні особливості особистості, що можуть сприяти професійному розвитку людини. Однак, не зважаючи на широку розповсюдженість вивчення проблеми мотивації у розрізі гендерного аспекту, залишається актуальним розгляд проблеми мотивації жінок служби цивільного захисту. Оскільки феномен постійного збільшення кількості жінок зайнятих в цій сфері є вагомою частиною сектора безпеки та оборони.

Таким чином, варто зазначити, що аналіз досліджень виявив не стільки наявність схожості або різниці між статями, скільки своєрідність у прояві різних форм мотивації.

Література:

1. Бендас Т.В. Гендерная психология: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с: ил. – (Серия «Учебное пособие»)
2. Гоян І.М. Проблеми мотивації поведінки: методичні рекомендації до курсу «Проблеми мотивації поведінки людини» – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 105 с.
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2000. – 508 с.
4. Маклаков А.Г. Общая психология: учеб. для вузов. СПб.: Питер, 2004.
5. Макклеланд Д. Мотивация человека. СПб.: Питер, 2007. – 672 с: ил. – (Серия «Мастера психологи»).

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ
Міжнародної науково-практичної
конференції

«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
У ХХІ СТОЛІТТІ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ
НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ»

5–6 червня 2020 року, м. Київ

Видавник: ГО «Київська наукова організація
педагогіки та психології»
Поштова адреса редакції: 04108, Київ, а/с 62
Електронна пошта: office@knoopp.org.ua сайт: www.knoopp.org.ua
tel: 38 066 699 58 42

Підписано до друку 09.06.2020 р. Здано до друку 10.06.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Ум. друк. арк. 10,23.
Тираж 100 прим. Зам. № 1006-20.